

NAPREJ

„ Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke „

Štev. 60.

V Ljubljani, ponedeljek dne 24. septembra 1917.

Leto I.

Vojna.

Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 23. septembra. (K. u.) Uradno razglasaajo:

Vzhodno bojišče.

V Bukovini smo zavrnili sovražne izvidne oddelke. Drugače le manjše bojno delovanje.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Južni del banjske planote in hrib sv. Gabrijela sta bila pod živahnim artiljerijskim ognjem.

JUŽNOVZHODNO BOJIŠČE.

V ozemlju Skumbi smo pregužali Francoze z neke višine. Nekemu avstrijsko-ogrskega oddelku se je posrečilo, da je prodrl za sovražnikovo črto in je razkropil močno rezervo.

Šef generalnega štaba.

Nemško vojno poročilo.

Berlin, 23. septembra. (K. u.) Wolffov urad poroča: Veliki glavni stan:

Zapadno bojišče.

Armada skupina prestol.
Ruprehta Bavarskega.

Angleški monitor je obstreljaval včeraj jutraj Ostende s pomočjo letalskega poizvedovalca. Nekaj granat je zadelo katedralo, kjer je bila jutranja maša. 7 Belgijcev je bilo mrtvih, 24 težko ranjenih. Monitor so pregnale naše obrežne baterije. Na flanderski fronti na kopnem je bil artiljerijski ogenj po končanih jutranjih krajevnih bojih sedaj večji, sedaj manjši. Proti večeru se je zgostil ogenj severno-vzhodno od Yperna v bobnajoči ogenj, kateremu so sledili močni delni napadi Angležev južnovzhodno od St. Juliana. Sovražnika smo zavrnili. Ponoči je pojeval ogenj in ni bilo infanterijskega delovanja. Južnovzhodno od Arrasa pri Monchyju je vdrl angleški polk po močni artiljerijski pripravi v naše järke. V bližinskem boju smo ga pregnali. V bojih na predpolju južno od ceste, Cambrai-Bapaume, potem ob Sommi in Oisi smo napravili ujetnike.

Armada skupina nemškega cesarjeviča

Ob Aisni, ob Brimontu in v nekaterih oddelkih Champagne so bili živahni artiljerijski boji. Več izvidnih sunkov smo napravili in so vdrle pri tem, nekatere čete prav v zadnje črte francoskih bojnih naprav. Dobili smo ujetnike, čeprav je sovražnik skoraj povsod bežal. Naše posadke v jarkih so zavrnile na nekaterih mestih francoske poizvedovalce. Pred Verdonom je naraščal popoldne ogenj prav močno. Nasprotniki so izgubili včeraj 14 letal in 1 balon. Nadporočnik Berthold je dosegel 23. zračno zmago, podčastnik Thom je sestrelil v zračnem boju zopet dva sovražna letalca.

VZHODNO BOJIŠČE.

Fronta generalfeldmaršala
princa Leopolda Bavarskega.

V mostišču pri Jakobstatu, kjer so Rusi naglo zapustili svoje pozicije, smo dobili zelo mnogo vojnega orožja. Naše čete so prišle do Dvine od Liwenhofs do Stockmannshofs. V Pinskiu je pričelo goreti vsled ruskega obstreljevanja.

Macedonska fronta.

Ob veliki vročini — na solcu do 65 stopinj — je bilo bojno delovanje le zapadno od Ohridskega jezera. Tam so iztrgale nemške in avstro-ogrske čete Francozom neko višino pri Korecovi.

Prvi generalni kvartirni mojster:
von Ludendorff.

Narodna in mednarodna misel.

Članek, ki ga je objavil „Naprej“ pod tem naslovom, je zbudil opravičeno med sodrugi in med nasprotniki veliko pozornost. Zlasti meščanski listi so posegli hlastno po njem in klicali glasno hura in hosana svojim starim, znanim „nazorom“ glede socialistične stranke. To veselje, četudi je bilo veliko in iskreno, je bilo po našem mnenju sila nepremišljeno. Če bi bili počakali do časa, dokler izvedo, kam da vodi naše poudarjanje narodne misli, bi bili brezdvomno udarili po drugačni strani. Stranka, ki stremi po samostojnem razmahu vseh sil, po svobodnem uveljavljanju vseh nazorov, stranka, ki ne prisega na nobeno dogmo, na nobeno, trdno in nepreklicno določeno ideologijo, si lahko dovoli prosto kritiko v svojem glasilu. Tudi v tem primeru bi moral trezen in resen nasprotnik predvsem priznati razliko med našim delom in delom drugih. Toda za danes nas vse bolj zanima stališče, ki ga zavzemajo z ozirom na ta članek razni starejši in mlajši sodrugi. Naj predvsem izrazimo iskreno željo, da povedo k stvari odkrito svoje mnenje vsi tisti, katerim je nadaljni razvoj stranke resnično pri srcu, da pridemo tako v novo dobo z jasnimi, očiščenimi obzorjem. Naj se sodi o članku kakorkoli, gotovo je pač, da ima ta ravno v dejstvu, da je vzbudil pri enih in pri drugih tolikega zanimanja, svojo najtehtnejšo opravičbo. Da je pa soditi pomen članka po dobi, v kateri je bil objavljen, in po tem, da je našel mesto v socialističnem glasilu, je tudi naravno in posebnega uvaževanja vredno. Pač drugačni časi! Splošna svetovna kriza, ki pretresa narode, razrede in stranke, je povzročila, kakor vedno v enakih dobah, da se je razvila z ozirom na družabna, politična in moralna načela in sisteme mogočna, vse vzroke raziskujoča, vse najtrdnije temelje pobijajoča kritika. Saj je svetovna vojna predvsem prevrnila brezobzirno vse najsvetejše, etične in politične ideje človeštva. Vse, kar se je smatralo kot edini, pravi duševni zaklad sveta, se je ob izbruhu vojne izkazalo nadvse ničevo. Človeštvo je omahnilo ob grozoti trenutka. Pristigli so mu svetla krila svobodne misli, solidarnega čustva, uporne volje in moči. Nastala je kriza v dušah in v nazorih. Tam, kjer so vladali določeni pojmi, so se vsilili dvomi in vprašanja. Prepričanje se je opiralo le na kritično razmotrivanje vseh pojavov. Oblike, programi, sistemi in stranke so prišle pod ostri nož neizprosne kritike. Ta kritični duh prevladuje sedaj vsako duševno stremljenje in lahko rečemo da bo ta duh prevladoval še dolgo po končani vojni v vseh etičnih načelih, v literaturi in v bojih življenja in ta duh bo nadvse zdrav in koristen, ker dvigne človeštvo ob svitu izpoznaja, iz mlačnosti in obupa in ga postavi z mogočno silo na ravno in široko pot razsodnosti in treznosti.

* *

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6,
1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštne proste.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.; razglasi in poslano vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

V naglih potezah povedano: Narodna zavest, je zavest napredka. Le zaostala nena- predna ljudstva se ne zavedajo svoje narodne pripadnosti. Izražena ljubezen do naroda, je pa predvsem ljubezen apostola, ki želi da postane njegov narod, z vstvarjanjem potrebnih predpogojev, vrednejši, plemenitejši in pogumnejši v kulturni tekmi ljudstev. Čim močnejša je narodna zavest v ljudstvu, tem večja je njegova kulturna in moralna sila. Čim intenzivnejše dela stranka za razvoj naroda v smeri napredka, tem večje in uspešnejše je njeno delo v prid splošnega napredka in splošne svobode sveta. Narodno najbolj razvita ljudstva so po duhu najsvobodnejša, najrevolucionarnejša. Narodi so sestavni deli svetovne celote. Čim kulturnejši in zavednejši so ti deli, tem popolnejši in silnejši je splošni razvoj. Boji za narodno povzdigo in za narodno ujedinenje so socialno napredni boji. Iz bojov za odrešitev in ujedinenje Italije se je razvila Mazzinijeva ideja o republiki... Delo za izobrazbo naroda, za razvoj njegovih posebnosti, za ojačenje njegove osebnosti, je delo za pospešitev in razširitev modernih idej med vsemi sestavnimi deli sveta, zato, da je temu mogoče napraviti nov, višji korak na poti bodočnosti. Enemu velikih vzrokov zaostalosti moderne kulture v Evropi je pripisovati tudi temu, da ništa kulturna zavest in tekmovalni ponos pri vseh narodih enako močno razvita. Iz tega izhaja, da mora vsaka stranka, ki hoče služiti resnično višjim in splošnim interesom človeštva, izvršiti svojo mislijo predvsem med svojim narodom, zlasti, če je ta narod vsled zgodovinskih ali drugih razlogov zaostal v svojem vzporednem razvoju s celoto. Najti mora pot v svoj narod, razumeti njegove težnje, temeljiti v njegovi duši, imeti v njem svoje najglobokejše korenine. Živeti mora v njegovem ozračju in iz njega črpati smeri svojega nastopa in način dela. Cvetka, ki ne korenini v svoji zemlji usahne kmalu, pa če je še tako lepa.

Narodni moment — ako razumemo pod to besedo delo za povzdigo naroda v smeri modernih idej — je z ozirom na splošni razvoj človeštva ravno tako važen kakor socialni moment. Kakor je soditi moč mase po moči osebnostih, ki jih vsebuje, in ne po njenem številu, tako je razumeti resnično moč mednarodne združbe po moči in zavesti posameznih delov, namreč narodov. Kakor je treba, da je vsak človek individualnost zase, ako hoče sploh kaj veljati, tako je treba, da je vsak narod posebnost, ki neguje in izpopolnjuje svoje lastnosti, da je njegov vpliv in njegova značajnost tem odločnejša.

In če veljajo ti nazori za vse, veljajo še posebej za Slovence. Ne pozabimo naš nadvse poseben položaj. Narodni boj Slovence je takorekoč boj, da se ga prizna za človeka. Menda ni šla nad nobenim narodom vsa nepremišljena, podla sila šovinizma in raznarodovanja s tako močjo kakor nad Slovence. Pa da bi bilo raznarodovanje vsaj komu koristilo! Če torej priznamo narod in računamo s tem naravnim faktorjem, (če bi ga ne bilo bi prav nič ne žalovali) moramo tudi izvajati tako politiko, ki je sposobna temeljiti in živeti v narodu. To je praktična potreba, je predpogoj našega in splošnega razvoja. Da nas k temu silijo še posebej posledice sedanje vojne ni treba veliko poudarjati. Pred nami je trenotek, v katerem zamoremo, morda vse bolj s pomočje faktorjev, ki so izven nas, ustvariti narodu ugodnejšo eksistenco.

Seveda prihaja pri tem v poštev se drugo, nič manj važno vprašanje, namreč v kakšnem zmislu, da se hoče delati za narod, kam da morajo gravitirati težnje socialistične stranke. V tem oziru se pokaže navskrižje med našo politiko in med politiko meščanskih nacionalističnih strank v vsej svoji nepribližljivi nasprotnosti. Naša narodna politika zasleduje cilje, ki so povsem nasprotni ciljem gospodujočih slojev. Narodna politika meščanskih nacionalističnih strank gre za to, da ohrani svoje gospodstvo nad narodom, naša pa za to, da napravi lastni narod zrel za višje probleme in boje zatiranega človeštva. Ali, da pridemo do tega cilja, je treba postopati v primeru z razmerami in v obliki, ki odgovarja našemu posebnemu položaju in našim bližnjim narodnim zahtevam. Le v tem primeru imamo slovenski socialisti izpremeniti marsikaj v svoji taktiki, v notranjem ustroju stranke, v obliki bojev. Naša dolžnost je, da iščemo vse bolj pot v narod, da izpoznavajmo vse bolj njegovo bistvo, in zlasti, da ne prepustimo, da si jemljejo v zakup narodno misel meščanske stranke, ki skrivajo svoje razredne interese za zastavo domovine. Če poudarjamo še tako radikalne narodne težnje in momente, prepada, ki nas loči od meščanskih nacionalističnih strank, ostane nepremostljiv. Narodno delo meščanskih strank stremi za ohranitev razrednih nasprotij, naše narodno kulturno delo pa za to, da se prične nova, samostojna in samonikla zgodovina slovenskega ljudstva, zgodovina, ki napiše svojo prvo svetlo stran šele tedaj, ko spozna to ljudstvo svojo moč, ko najde svojo staro, naravno uporno silo ter zgradi svojo prvo barikado...

Narodno vprašanje nas zanima v kolikor služi naši človečanski ideji. Z njegovo rešitvijo ni še rešeno socialno vprašanje, niso še odpravljene razredne razlike. Zavedni slovenski socialist mora biti obenem vnet in zaveden pristaš svetovnega revolucionarnega dela. V zmagi revolucije tiči njegov glavni ideal, njegov najvišji cilj. Velika zasluga Marxa in Engelsa je, da sta pokazala na ta cilj in na obliko organizacije, ki naj privede delavstvo do njega, ter povedala z močjo neizpodbitnih argumentov, ki se opirajo na zakone gospodarskega in političnega razvoja, da mora biti proletarec vojak mednarodne socialistične vojske proti mednarodno združenim zatiralcem in izkoriščevalcem. Židovstvo ni igralo pri tem prav nobene vloge. Svoji pripadnosti revoluciji in internacionali se naš proletarec ne odpove, tudi če izvrši svoje politično in kulturno delo v duhu, ki naj odgovarja njegovim posebnim razmeram. Nasprotno mu daje njegova notranja moč in zavest vpliv in oblast nazven. Razvoj mora od stopnje do stopnje. Čakajo nas hudi viharji. Pod silo prevaranega in izkravljenega ljudstva se bodo majali tisočletni sistemi, bodo propadali najtrdnější temelji nasilja. Čim jačja bo ljudska duševnost, tem sijajnejša in popolnejša bo njegova zmaga. Na to veliko dobo, ki odloči o usodi sveta, se moramo s primernim delom pripraviti tudi mi. Če odstranimo s pota pglavitne zapreke, tako da lahko posveti naše ljudstvo vse svoje moči le socialnemu boju, bo tudi naša mala in mlada stranka s ponosom in uspešno pridružila svojo neomadeževano zastavo zastavam združenega proletariata, ki bo hitel v boj, da popravi kar je zamudil, da maščuje nad gospodujočimi svoje gorje, da zgradi končno na zrušeninah preteklosti hram pravičnosti in sreče, oni hram v katerem edino najde slovensko ljudstvo vse svoje pravice, možnost svojega popolnega, čilega razvoja.

G h.

Politični pregled.

— **Poostritev spora v S. L. S.** „Slovenski Narod“ poroča: Kakor nam poročajo, je pripisovati poostritev spora v S. L. S. predvsem načinu, kako je bila sklicana seja strankinega vodstva. Po organizacijskem statutu pošiljajo v vodstvo tudi posamezne dekanije

svoje zastopnike. Opozicija razume to določbo tako, da je treba te zastopnike voliti, kakor se je to dejansko zgodilo n. pr. v Ljubljani, kjer so bili izvoljeni sami pristaši drja. Kreka, Šusteršičevi pristaši pa so si zastopnike po dekanijah kratkomalo sami izbrali ter si tako zasigurali na zborovanju vodstva zanesljivo večino. To postopanje je bilo opoziciji dokaz, da si hoče sedaj gospodujoča struja ohraniti nadvlado tudi s pomočjo nedovoljenih sredstev in da ji ni za pošten sporazum, temveč za absolutno gospodarstvo. Po seji vodstva S. L. S. so opozicijonci ogorčeno razpravljali o „nasilni politiki drja Šusteršiča“ ter izjavili, da je vsak kompromis z deželnim glavarjem nemogoč. Opozicijonci očitajo drju Šusteršiču tudi nelojalnost, ker noče sklicati seje Vseslovenske L. S., kateri pripadajo, kakor znano tudi izvenkranjske klerikalne politične organizacije, ki so pa ostre nasprotnice drja Šusteršiča in bi ga prisilile, da odloži predsedništvo Vseslovenske L. S. Ker ve dež. glavar, da bi bilo s tem podkopano tudi njegovo stališče v kranjski S. L. S. odklanja vsako zahtevo po sklicanju predsedstva ozir. vodstva V. S. L. —

— **Poslanec Korošec pri dr. Seidlerju.** Ministrski predsednik dr. vitez Seidler nadaljuje svoja posvetovanja s parlamentarnimi strankami. Za danes je povabljen načelnik jugoslovanskega kluba poslanec dr. Korošec na razgovor z ministrskim predsednikom.

— **Klofač in dr. Kramar.** Poslanec Klofač, ki je bil, kakor znano, pomiloščen, predno se se je izrekla končna sodba, se bo udeležil zasedanja državnega zbora Dr. Kramar, ki je izgubil mandat, pa ne namerava več kandidirati. Svoje politično delovanje bo baje omejil na predsedstvo češkega narodnega sveta.

— **Nova poljska vlada.** Krakovski „Czas“ poroča iz Varšave: Prehodni odbor je komisarjem okupacijskih držav kot kandidate za regenstvo nasvetoval nadškofa Hakowskega, kneza Lubomirskega in grofa Ostrowskega. Za ministrskega predsednika je odbor predlagal grofa Adama Tarnovskega.

— **Vatikanska misija na Angleškem.** „Avanti“ poroča iz Madrida, da se koncem septembra poda posebna vatikanska misija na neki španski ladji na Angleško.

— **Pomoč Italiji.** Iz Amsterdama se brzojavno poroča: V angleških vojaških krogih je prevladalo mnenje, da nemške fronte na Francoskem v doglednem času ne bo mogoče prebiti, da pa bi bilo za nadaljnji potek vojne velikega pomena, če bi se prebila soška fronta. Namerava se, dati italijanski armadi na razpolago veliko množino artiljerije in streliva, tako da bo Cadorna kmalu lahko pričel dvanajsto soško bitko.

— **Italijanski socialisti.** Javno mnenje v Italiji se bavi intenzivno z notranjim položajem in stališčem socialne demokracije. V Rimu se nadaljujejo obravnave socialistične frakcije in osrednjega vodstva stranke. Doseglo se je popolno sporazumljenje. Sprejet je bil tudi sklep, naj socialistična frakcija italijanske zbornice zahteva od vlade takojšnje sklicanje parlamenta.

— **Sestava koalicijske vlade na Ruskem.** Petrograški delavski in vojaški sovjet je sestavi koalicijskega ministristva pod gotovimi pogoji pritrtil. Če poizvedbe odbora doženejo, da stranka kadetov ni bila udeležena pri upor Kornjilova, potem naj vstopijo tudi kadeti v novo vlado, katera se naj sestavi še pred otvoritvijo demokratične konference dne 25. septembra. Kerjenski je namerava podati v Moskvo, kjer ga baje izkličejo za predsednika ruske republike.

— **Vojaški ukaz ruški armadi in mornarici.** Petrograška brzojavna agentura poroča: V današnjem povelju na armado in mornarico konstatira provizorična vlada, da je ostavil upor Kornjilova pri vojaki in mornarjih nezaupanje proti voditeljem, kar ogroža edinost armade. Vlada izrecno naglašja, da je večina oficirjev ostala zvesta vladi, izvzemši male skupine. Vsako nadaljno prizadevanje, da bi se vcepilo nezaupanje proti osebam poveljstva, slabi bojno silo armade in zato so povzročevalci takega razpoloženja v očeh republike zločinci, ker razdirajo edini temelj, ki zamore rešiti Rusijo.

Provizorična vlada zato razglasa: 1. Vsi voditelji, ki niso sposobni za vodstvo in sodelovanje pri utrditvi republikanske državne oblike v Rusiji, bodo odstavljeni. 2. Višji oficirji velikega generalnega štaba bodo, v kolikor so bili zapleteni v upor Kornjilova, odstavljeni. 3. Čete, ki so se udeležile upora, bodo odstranjene iz stana velikega generalnega štaba in nadomeščene z zvestimi četami. 4. Vsi, ki so tekom upora Kornjilova dokazali siabe namene, pridejo pred sodišče. 5. Vlada zahteva od armade in mornarice povrnitev k rednemu življenju in popolno akcijsko svobodo za vojskovodje v vseh vprašanjih, vojnih operacij in izvežbanja armade in mornarice. 6. Vlada zahteva, da naj se vsaka tekom zadnje krize aretirana oseba izreči oblastim in uvede stroga preiskava v vseh slučajih umorov predstojnikov. 7. Ljudje, ki so vsled kake sumnje ubili svoje oficirje, so bili aretirani in pridejo pred sodišče. Vlada opozarja na nevarnost, ki nastane lahko za republiko vsled takih samostalnih činov.

— **General Aleksejev odstopil.** Petrograška brzojavna agentura poroča, da je šef ruskega generalnega štaba, general Aleksejev, odstopil, ker je Kerjenski vztrajal pri zahtevi, da se morajo vsi častniki, ki so na sumu, da so bili zapleteni v zaroto generala Kornjilova, izločiti iz generalnega štaba, ni pa pomislil, da bi bilo zelo težko, nadomestiti jih z izkušenimi častniki. Naslednik Aleksejeva bo menda general Ceremizov, prej poveljnik na južno-zapadni fronti.

— **Zmanjšanje ruske armade.** Vrnivši se iz glavnega stana, je vojni minister Verhovskij govoril v izvrševalnem odboru delavskega in vojaškega sovjeta o položaju ruske armade. Minister je izjavil: Šef generalnega štaba, general Aleksejev, ne more ostati na svojem mestu, kajti on ne razume psihologije dobrega vojaka. Glavni stan se mora preurediti. Drug zelo važen problem je znižanje efektivnega vojaškega števila, ki ne odgovarja našim gospodarskim močem. Naš narod ne more več prenašati bremen take armade. Vlada je zarditega sklenila, da efektivno število raznih vojaških organizacij na fronti in v zaledju zmanjša za eno tretjino. Ne namerava pa se zmanjšati števila aktivnih vojakov, niti topov in strojnih pušk.

— **Ruski kmetski poslanci in socialna demokracija.** Iz Stockholma se brzojavno poroča: Izvršilni odbor sovjeta kmetskih poslancev, ruske dume je razglasil poziv, v katerem zastopniki kmetov izjavljajo, da se pridružijo socialnodemokratični internacionali ter stockholmski konferenci, ki se je — kakor izjavlja razglas, preložila le do trenutka, ko se bo ves demokratični svet lahko neovirano zbral k posvetovanju o pogojih trajnega in pravičnega miru.

— **Ameriški delavci v Rusiji.** „United Press“ poroča: Wilson je dovolil, da se zastopniki ameriškega delavskega gibanja podajo v Rusijo, da ruskemu ljudstvu pojasnijo vojne cilje ameriških delavcev.

Dnevne beležke.

— **Eden za več drugih.** Sodrugi vojak nam piše: Ne morete si misliti, kako smo obstrmeli, ko smo čitali v „Napreju“ poročilo o zadnji seji ljubljanskega občinskega sveta, na kateri so razpravljali o predlogu sodruga Mlinarja glede reforme občinskega volilnega reda. Gospodu drju. Novaku sporočamo, da ni treba prav nič čakati z demokratizacijo volinega reda na nas. Kar takoj naj pripravijo gospodje najbolj demokratično volilno reformo, mi jej ne bomo ugovarjali. Kadar pride v strelskih jarkih povelje za jurišanje, nas nič ne izprašujejo prej, kdo ima volilno pravico, kje jo ima, koliko plačuje davka in koliko je star. Vsi smo enaki pred sovražnikovimi topovi in puškami in vsak mora prinašati enak delež za obrambo domovine. Ko pa se vrnemo domov, nas bodo zopet razdeljevali na manj in več vredne. Tega kratkomalo ne bomo dopuščali. Gospod Pammer nas pravzaprav ni presenetil s svojo izjavo, da je zanj sedanjí volilni red dovolj demokratičen. Poznamo tega

gospoda in njegovo socialno in demokratično uvidenost od takrat, ko so razpravljali v občinskem odboru o predlogu sodruga Etbina Kristana glede podpor brezposelnim. Takrat je razgalil svojo kapitalistično dušo do dobrega. Vse bolj nas je presenetila Slovenska ljudska stranka, ki je enostavno molčala in dokazala, da ima demokratizacijo le na koncu jezika, v resnici se je pa boji kakor vrag blagoslovljene vode. Gospodje liberalci so ostali enaki, tudi oni poznajo demokratizacijo le iz pripovedovanja. Gospoda naj le zadržuje vse take in enake stvari, ko se vrnemo, napravimo — juriš na reakcionarne trdnjave. — A. M.

— Slovenska ljudska stranka bi se rada iznebila dr. Gregoriča. „Sl. N.“ sporočajo, da je izrekel izvrševalni odbor S. L. S. deželniemu poslancu dr. Gregoriču nezaupnico in ga pozval, da odloži svoj mandat. Dr. Gregoriču očitajo, da je avtor, oziroma inspirator nedavno v „Tagespost“ objavljenih proti delovanju dr. Šusteršiča kot deželne glavarja naperjenih člankov. Dr. Šusteršič je radi tega uvedel proti dr. Gregoriču tudi disciplinarno preiskavo, ker je dr. Gregorič kot primarij deželne bolnišnice deželni uslužbenec. Zanimivo je, da je izrekel anatem nad dr. Gregoričem izvrševalni odbor S. L. S., da pa ta za stranko tako važna zadeva ni prišla na dnevni red 18. t. m. se vršče vodstvene seje S. L. S. — K temu poročilu pristavljamo še to, da hočejo spraviti dr. Gregoriča zato iz deželne bolnišnice, ker bi potisnili na njegovo mesto prav radi enega najbolj „zmožnih“ zdravnikov iz klerikalne stranke. Dr. Gregoriču naravnost vsiljujejo dopust, iz katerega bi ne bilo več vrnitve in katerega se on iz razumljivih razlogov brani.

— Koliko dobimo krompirja? Na seji komisije za vojno gospodarstvo je povedal minister za prehrano, da pride najbrže na vsako osebo za vsak teden nekoliko več kakor 2 kg krompirja, ako se vzame za podlago en meterski stot krompirja za eno osebo in za eno „krompirjevo leto“ devetih mesecev. Delavcem s težkim delom odkazuje večjo izmero krompirja. Krompirja ne bodo razdeljevali vsak teden sproti, ampak se bo ravnalo razdeljevanje po količinah, ki bodo vsakokrat na razpolago. — „Za Krompirjevo leto“ t. j. devet mesecev bo še za skrajno silo nekaj krompirčkov, a tudi kvečjemu eden na dan; potem pridejo pa trije meseci, ko sploh ne bo nič. In še puščajo kmetovalcem 10 milijonov meterskih stotov krompirja za svobodno trgovino. Teh 10 milijonov si nagrabijo najpremožnejši sloji, ker bo ta krompir dražji od zdravil. Lepi časi nas čakajo.

— Vsem naročnikom in kolporterjem, ki se pritožujejo, da lista redno ne dobivajo naznanjamo, da uprava vsak dan list redno pošilja. Ako list redno ne prihaja, je iskati krivdo pri c. kr. poštni upravi in pri nerednih prometnih razmerah. Zaradi tega prosimo naše naročnike in kolporterje, da nekoliko potrpe, ker se tudi drugim večjim listom nič boljše ne godi.

— Truplo ljubljanskega pastora dr. Hegemanna so našli pod takozvano skalo „Gamzov skret“. Padel je 250 do 300 metrov globoko, njegova ura je kazala osem minut čez 11. Truplo prepeljejo danes iz Kamnika v Ljubljano, kjer bo jutri ob 4. pogreb.

— Iz Hrastnika. Pri nas so pridelali letos kmetje zelo mnogo sadja, a kljub temu prodajajo kmetje sadje po izredno visokih cenah in se prav nič ne brigajo za predpisane cene. Za mernik češpelj zahtevajo 12 K, hruške in jabolka so ravno tako drage. Delavci smo mislili, da se ob tej bogati sadni letini preskrbimo vsaj s sadjem za zimo. Ali kako nam kupujemo sadje za take visoke cene. Imamo tudi gospode gostilničarje, ki prodajajo jabolčnik domačega pridelka po dve kroni liter. Čudno se nam zdi, da ni nikogar, ki bi tem oderuhom dopovedal, kakšne so najvišje cene.

— Za vojaške oproščence. Ministrstvo za dež. brambo odreja, da ostanejo lahko vsi oni, ki so prosili do 10. aprila za oprostitve od aktivne vojaške službe in ki jim je bila oprostitve dovoljena, do 30. novembra doma;

torej jim ni treba odriniti v vojaško službo že 30. septembra.

— Gostilniške nakaznice. „Wiener allgem. Zeitung“ poroča, da se uvedejo na Dunaju početkom novembra gostilniške nakaznice.

— Čitanje časopisov in vojni ujetniki. Vojno ministrstvo razglasa, da se pritožujejo vojni ujetniki, da jim delodajalci ne puste naročati in čitati časopisov. Tako naziranje je povsem napačno. Armadna uprava polaga celo veliko važnost na to, da bero ujetniki naše časopise in opozarja delodajalce, da ne smejo delati ujetnikom nobenih zaprek pri naročanju vseh časopisov, ki izhajajo v Avstro-Ogrski, v zveznih državah in zasedenem ozemlju. Za ruske voljne ujetnike izhaja na Dunaju poseben list „Nedelja“, dvakrat na teden. Naroča se: Dunaj 1., Georg Cochplatz 3. Končno pravi ta razglas: Prepoved čitanja z utemeljevanjem od strani delodajalcev, da ujetniki ne delajo dovelj, če čitajo, ni pač nič več v skladu z današnjim naziranjem in kaže o zaostalosti, ki gotovo ni več lastna pretežni večini avstrijskih delodajalcev.

— Skupni poizvedovalni urad, poizvedovalnica za vojne ujetnike naznanja, da je ustavljen začasno brzojavni promet z našimi ujetniki v Rusiji, ker se je poškodoval kabel.

Umetnost in književnost.

Koncert komorne pevke Gertrude Forstlewe, ki je bil v petek zvečer v deželnem gledališču, je bil zopet enkrat umetniški večer, ki ostane vsem obiskovalcem v najlepšem spominu. Pevka razpolaga z glasom, ki ne pozna ne težav, ne zaprek. Lepše od opernih arij je zapela pesni, zlasti z nedosežno dovršenostjo Hugo Wolfovo „On je!“ in Marxovo „Beneško uspavanko.“ Spremljevanje na klavirju, ki ga je oskrbela virtuoziinja Lissy Hammerlova, je bilo umerjeno, nevsiljivo. Gledališče je bilo polno, umetnici sta želi povsem zaslužno pohvalo poslušalcev. Upamo, da ne pride za tem v resnici umetniškem večerom noben popačen koncert več. Prireditve, kakršna je bila v petek, zasluži vse priznanje. 1. oktobra priredi koncert v deželnem gledališču Ševčikov kvartet, na kar opozarjamo že danes.

Ženski svijet. Izšla je prva številka te hrvaške revije, namenjene jugoslovanskemu ženstvu. Revija obravnava kulturna, politična in socialna vprašanja z ozirom na težnje ženskega gibanja. Prva številka ima prav lepo in raznovrstno vsebino. Gospa Zofka Kveder-Demetrovičeva je napisala uvodnik, poln iskrenosti in globokega umevanja za položaj žene v današnjih časih. Izmed slovenskih pisateljic sta se oglasili Marija Kmetova, ki s pikrim sarkazmom obračunava s talmi kulturo in civilizacijo žentstva, in Minka Govekarjeva. Zadržja se kljub današnji demokraciji dobi še ne otreša presodkov, ki so vkoreninjeni pri slovenskih narodnih damah in dela še vedno razliko med ženami in damami! Ženski svijet naj si naroči vsak, ki se zanima za napredek in povzdigo žentstva. Celoletna naročnina znaša 16 K. Naročila sprejema gospa Zofka Kveder-Demetrovič, Zagreb, Pantovčak 3.

Slovana. 6. in 7. številka „Slovana“ prinaša poleg prav lepih literarnih prispevkov tudi dve dovršeni prilogi: Posnetek dveh kipov (Jakopič in F. pl. Weingraber) slovenskega kiparja Lojzeta Dolinarja. „Slovana“ priporočamo prav toplo, da ga naroče vse delavske knjižnice. Celoletna naročnina znaša 12 K. Naroča se pri upravi „Slovana“, Ljubljana.

Umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu je bila otvorjena v sredo. Prvi, površni pregled žeprepiča vsakogar, da imamo Slovenci prave umetnike. Naše delavstvo opozarjamo, da si ogleda razstavo.

Aprovizacija.

Sadje na rdeče in rumene izkaznice A dobe stranke v torek t. m. popoldne na dvorišču šole na ledini v Komenskega ulici. Na

vrsto pridejo od 2 do pol 3 stranke z rdečimi izkaznicami A št. 1 do 100, od pol 3 do 3 št. 100 do konca. Od 3 do pol 4 dobe sadje vse stranke z rumenimi izkaznicami A. Vsaka oseba dobi 1 kilogram. Kilogram stane 40 vinarjev. Pripravite drobiž in posodo za sadje.

Meso na rumene izkaznice C dobe stranke v torek 25. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: od 1. do pol 2. št. 1 do 200, od pol 2. do 2. št. 200 do 400, od 2. do pol 3 št. 400 do 600, od pol 3. do 3. št. 600 do 800, od 3. do pol 4. št. 800 do 1000, od pol 4. do 4. št. 1000 do 1200, od 4. do pol 5. št. 1200 do 1400, od pol 5. do 5. št. 1400 do 1600, od 5. do pol 6. št. 1600 do 1800, od pol 6. do 6. št. 1800 do 2000, od 6. do pol 7. št. 2000 do 2200, od pol 7. do 7. št. 2200 do konca. Kilogram stane 2 krone. 1 oseba dobi četrt kg. 2 osebi pol kg. 3 do 4 osebe tričetrt kg. 5 do 6 oseb 1 kg. 7 do 8 oseb 1 in en četrt kg, več osea poldrugi kg. Prinesite drobiž zanesljivo s seboj in pridite točno ob urah ki so tukaj določene. Otrok, ki so po deset let stari, ne pošiljajte po meso.

Sadje na rdeče izkaznice brez črke A dobe stranke v torek 25. t. m. popoldne na dvorišču šole na ledini v Komenskega ulici na vrsto pridejo od pol 4 do 4 št. 1 do 100, od 4 do pol 5 št. 100 do 200, od pol 5 do 5 št. 200 do 300, od 5 do pol 6 št. 300 do 400, od pol 6 do 6 št. 400 do 500. Vsaka oseba dobi en kilogram. Kilogram stane 40 vinarjev. Pripravite drobiž in posodo.

Testenine na rumene izkaznice B dobe stranke v torek 25. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Na vrsto pridejo od 2. do pol 3. št. 1 do 150, od pol 3. do 3. št. 150 do 300, od 3. do pol 4. št. 300 do 450, od pol 4. do 4. št. 450 do 600, od 4. do pol 5. št. 600 do 750, od pol 5. do 5. št. 750 do 900, od 5. do pol 6. št. 900 do 1050, od pol 6. do 6. št. 1050 do 1200. Ostale stranke z rumenimi izkaznicami B prejmejo testenine pozneje, dan in uro objavimo pravočasno. Vsaka oseba dobi četrt kg. Kg stan K 120 v. Vhod pri glavnih vratih.

„Naprej“ se na deželi prodaja:

V Trstu:

Ulica Barriera vecchia št. 2, ulica Bivio 44, ulica S. Michele 4, na drž. kolodvoru, Piazza Caserma 1, ulica Montarsino 15, pri Sv. Ivanu 556, ulica M. Terezije 37, v skladišču Konsumne zadruga ulica Bellosguardo.

Na Jesenicah:

V konsumnih društvih na Jesenicah, Javorniku, na Savi, na kolodvoru in v prodajalni Hauptman.

V Trzinu:

V Konsumnem društvu.

V Črni (Koroško).

V Konsumnem društvu.

V Škofji Loki:

V tobakarni Žigon.

Na Reki:

V knjigarni Trbojeviča.

V Pulju:

V tobakarni Fajt, ulica Barbarrani.

V Celovcu:

V knjigarni A. Golob, Schulhausgasse 5.

V Postojni:

V trgovini Marušič.

V Kamniku:

Čebul Ivanka.

V Novem mestu:

Kes Josip.

Na kolodvorih v Sv. Petru in Divači;

V Kapfenbergu v Delavskem domu, v Ljubnu v kovinarskem tajništvu, Kaiserfeldstrasse 10; pri naših kolporterjih v Idriji, Zagorju, Trbovljah, Hrastniku in na Jesenicah.

Listnica uredništva.

I. K. v Lj. — Valuta pomeni: vrednost kake denarne vrste ali novčana veljavnost, to je v posamezni deželi zakonito določena notranja vrednost novcev. — Pri menici znači vrednost v denarju ali blagu, ki se je prejela za menico. — A. B. 1.) Splošno kreditno društvo v Ljubljani r. z. z o. z.; 2) Alpenländische Volkskreditbank in Graz. Načelnik V. Muchitsch. — X. Y. — Sporco ali Brutto-teža je teža blaga brez odbitka teže posode oziroma zavoja, takozvana kosmata teža. — Pri bilancah oz. računih konzumnih društev in sploh tvrdkah, ki polagajo javne račune, berete: račun kosmatega dobička (Brutto-dobiček), kar se pravi: čisti dobiček se dobi še-le, če se vse stroške gospodarstva odšteje. — „Star sodrug.“ — Le vprašajte, brez skrbi; kar bomo vedeli, bomo radi odgovorili, kod smo doslej. Do povečanega „Napreja“ smo vsakemu sodrugu in abonentu, ki je kaj vprašal, odgovorili na kratko na dopisnici. Sedaj pa odgovarjamo v listu, ker je večkrat marsikak odgovor zanimiv za več čitateljev, in se s tem često prihrani uredništvu delo.

Zadnje vesti.

Wekerle in jugoslovansko vprašanje.

Budimpešta 23. septembra. Časopisi objavljajo izjavo ministrskega predsednika Wekerleja glede napačnega tolmačenja njegovega programnega govora z ozirom na spojitve Dalmacije s kraljevino Hrvaško. Izjavi konstatira, da ogrski in hrvatski zakoni garantirajo pravico Ogrske, da priklapi Dalmacijo. Ta pravica je izražena tudi v naslovu hrvatskega bana in besedilu kraljeve prisega Ministrski predsednik je v nasprotju z dalje segajočimi zahtevami Jugoslovancov opozoril na to pravno podlago ter je tudi postavil mejo jugoslovanskim zahtevam tudi glede avstrijskega ozemlja ter Bosne in Hercegovine. To vprašanje se je bilo pojavilo tudi začasa Beckove vlade, ki je takrat v parlamentu izjavil, da se ne more izvršiti nobena izprememba glede avstrijskega državne ozemlja brez sodelovanja avstrijske legistative niti glede Dalmacije niti glede kakega drugega ozemlja. To pravno stališče obstoji še danes in ogrski vladi ni prišlo na misel, zavzeti nasprotno stališče.

Nemčija in Argentinijska.

Berlin, 23. septembra. (Wolffov ur.) Nemška vlada je argentinskemu poslaniku, odgovarjajoč na njegovo sporočilo, da nemški poslanik grof Luxburg zaradi vsebine neke njegove brzojavke ni več persona grata, izjavila, da neljubi dogodek živo obžaluje. Nazori, izraženi v omenjeni brzojavki, so osebni nazori grofa Luxburga in niso imeli vpliva na posvetovanja in sklepe nemške vlade.

Položaj v Rusiji.

Amsterdam, 22. septembra. »Daily Telegraph« brzojavijo iz Petrograda: Ta teden je teden borbe med glavnimi strujami revolucije. Boljševiki smatrajo za neobhodno potrebno, da se vojna čim prej konča, ter izjavljajo, da bi za nadaljevanje vojne bilo treba močne vlade, taka vlada pa bi v danih okoliščinah morala biti protirevolucionarna. Zato zahtevajo socialistično vladno in takojšnje premirje. Ekstremni elementi druge struje pa pravijo: Vojaški in delavski sovjeti so spravili državo v kaotičen položaj ter ogrožajo položaj Rusije kot velesile. Mi moramo torej vojno nadaljevati in disciplino zopet obnoviti. To pa se more zgoditi le potom diktature. Med temi skrajnimi skupinami stoje srednje stranke, ki nastopajo za koalicijsko vladno, drže se pa trenutno v ozadju. — »Daily News« poročajo iz Petrograda: Konferenca, ki se sestane v ponedeljek, bo — če se odloči proti koalicijskemu kabinetu nasvetovala socialistično ministrstvo. Kerjen-skijskij potem najbrže odstopi.

Novi šef ruskega generalnega štaba.

Petrograd, 23. septembra. Časopisi poročajo, da je general Dubkonja imenovan šefom ruskega generalnega štaba.

Volitev konstituante.

Petrograd, 23. septembra (Agentura.) Minister notranjih zadev je izjavil, da znaša skupno število volilcev za ustavodajno skupščino približno 20 milijonov oseb. Stroški volitve bodo znašali okroglo 100 milijonov rubljev.

Finska hoče biti samostojna.

Stockholm, 22. septembra kakor »Birževija Vjedomosti« poročajo, nameravajo finški socialni demokrati izdati proklamacijo na evropske narode v kateri zahtevajo popolno ločitev Finske od ruske države.

Amerikanski podmorski čolni.

Bern, 23. septembra. »Petit Parisien« poroča: Podmorski čolni, izdelani v Ameriki, niso prinesli pričakovanega uspeha. — Glede na navodila angleške admiralitete so prelahki in premalo močni, da bi mogli nastopati proti nemškim podmorskim čolnom. Glede regulacije hitrosti so se pojavile velike pomanjkljivosti.

Iz poljskega kluba.

Dunaj, 23. septembra. Ker se poljske stranke danes dopoldne niso mogle zediniti glede kandidature načelnika poljskega kluba, je popoldanska plenarna seja trajala le malo časa ter se potem odgodila na jutri dopoldne.

Centralne države in mir.

Bern, 23. septembra. »Berner Intelligenzblatt« piše: Odgovor centralnih držav na papeževo noto je na vsak način odstranil veliko oviro na potu k skorajšnjemu miru.

Amsterdam, 23. septembra: Razpravljajoč o odgovoru centralnih držav na papeževo noto opozarja »Westminster Gazette« na Wilsonovo izjavo v noti na papeža, da beseda sedanega nemškega vladarja brez polnoveljavnega pritrdila nemškega naroda ne daje poročstva za nekaj, kar naj bi bilo trajno. Vendar je značilno, da vlade centralnih držav načelno pritrjujejo razoroženju in razsodišču, obžaluje pa, da se niso izjavile o papeževih predlogih, ki naj bi vojni napravili konec. Vrata sicer niso zaprta, a preden se more vstopiti v obljubljeno deželo, se morajo zgraditi mostovi za novi status quo. — »Evening Standard« opozarja na razloček glede tona v notah centralnih držav, četudi je njih vsebina enaka. Tudi »Standard« pogrša izjave glede Belgije, Alzacije-Lorene in Srbije. Centralne države se ne bodo prilagodile pogojem entente, dokler njihov odpor ne bo popolnoma zlomljen.

Ruska mornarica.

Petrograd, 23. septembra. (Agentura.) Minister mornarice je izjavil žurnalistom, da vsi odgovorni poveljniki mornarice ostanejo na svojih službenih mestih.

Noben nov papežev predlog.

Haag, 23. septembra. Holandski biró poroča iz Washingtona: Oficielne brzojavke sporočajo, da papež ne izroči nobenega novega mirovnega predloga več.

Agitirajte za „Naprej!“ Pošiljajte ga vojakom!

ZALOŽNIŠTVO UMETNIŠKA STALNA RAZSTAVA SLIK IN KIPOV
PROPAGANDA
LJUBLJANA
SODNA ULICA 5.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana Franciškanska ul. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Vrvica

pletena iz celuloze

E. MENASSE

Skladišče in zastopstvo papirnih tovarn v TRSTU.

F. BATJEL

Prej v Gorici.

Ljubljana, Stari trg 28

Moška in ženska dvokolesa
 še s staro pnevmatiko

šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke.
 Najboljše baterije.

Posebno nizka cena za preprodajalce.

Mehanična delavnica
 na Starem trgu št. 11.

Naročajte nabitke iz usnja, s tem prihranite podplate. Cena z žebeljčki za en par za gospode K 1'80, za dame K 1'50, za otroke K 1'20. Zaradi drage poštnine pripo-roča se naročiti za več parov skupaj. Dobe se pri Peter Kozina & Ko. v Ljubljani.

Častna dolžnost vsakega sodruga in sodružice je, da se naroči na delavsko glasilo, ki izhaja v njihovem materinem jeziku in ga po svoji moči razširja.